

Neplatnost rozhodnutí valné hromady společnosti

Není vyloučeno, aby vyslovení neplatnosti usnesení, kterým valná hromada rozhodla o zvýšení základního kapitálu, po zápisu zvýšení do obchodního rejstříku bránily jiné okolnosti předvídané v ustanovení § 131 odst. 3 obch. zák. Takovou okolností by mohl být např. podstatný zásah do práv získaných v dobré víře třetími osobami ve smyslu § 131 odst. 3 písm. b) obch. zák. (pokud by např. třetí osoba, která se nepodílela na zvýšení základního kapitálu a nevěděla, za jakých okolností bylo usnesení přijato, v dobré víře nabyla akcie emitované společností na základě tohoto zvýšení).

(Usnesení Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 29 Odo 1271/2006, ze dne 27.5.2008)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v právní věci navrhovatelky společnosti L.C. S. G. a. s., zastoupené JUDr. M. B., advokátem, o neplatnost usnesení valné hromady společnosti T., a. s., zastoupené JUDr. M. R., advokátem, se sídlem v Praze 1, Štěpánská 49/633, PSČ 110 00, vedené u Krajského soudu v Ostravě, sp. zn. 29 Cm 151/2000, o dovolání navrhovatelky proti usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 28. dubna 2006, č.j. 5 Cmo 250/2004 - 145, tak, že usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 28. dubna 2006, č.j. 5 Cmo 250/2004 - 145, se zrušuje a věc se vrací tomuto soudu k dalšímu řízení.

Z odůvodnění:

Napadeným usnesením potvrdil odvolací soud usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 12. prosince 2003, č. j. 29 Cm 151/2000 - 77, kterým tento soud zamítl návrh na vyslovení neplatnosti usnesení valné hromady společnosti T., a. s. (dále jen „společnost“) ze dne 12. června 2000 o zvýšení základního jmění o 4.069,867.750,- Kč a uložil navrhovatelce zaplatit společnosti 5.385,- Kč na náhradu nákladů řízení.

Z výpisu z obchodního rejstříku odvolací soud zjistil, že k datu 7. srpna 2000 bylo do obchodního rejstříku zapsáno zvýšení základního jmění společnosti z 1.104,513.750,- Kč na 5.174,381.500,- Kč s tím, že v části „Ostatní skutečnosti“ bylo (mimo jiné) zapsáno, že mimořádná valná hromada schválila zvýšení základního kapitálu o 4.069,867.750,- Kč a že zvýšení základního kapitálu bude provedeno upisováním nových akcií se splácením emisního kursu nepeněžitými vklady ve formě kapitalizace pohledávek. Akcie byly nabídnuty společnosti K., akciová společnost, B. (nyní P. C. a. s.). Z téhož výpisu odvolací soud dále zjistil, že k datu 14. února 2002 bylo zapsáno snížení základního kapitálu společnosti na 2.069,752.600,- Kč, přičemž v části „Ostatní skutečnosti“ bylo zapsáno, že řádná valná hromada společnosti rozhodla o snížení základního kapitálu z důvodu úhrady ztrát z minulých období; snížení základního kapitálu se uskutečnilo snížením jmenovité hodnoty akcií.

K tomu odvolací soud konstatoval, že v souladu s ustanovením § 202 odst. 5 obchodního zákoníku (dále též jen „obch. zák.“) nastávají účinky zvýšení základního kapitálu ode dne zápisu jeho výše do obchodního rejstříku, přičemž se jedná o zápis konstitutivní. Zvýšení základního kapitálu společnosti na základě usnesení její valné hromady ze dne 12. června 2000 bylo do obchodního rejstříku pravomocně zapsáno k datu 7. srpna 2000 a poté bylo pravomocně zapsáno snížení základního kapitálu na částku 2.069,752.600,- Kč k datu 14. února 2002. O tuto skutečnost odvolací soud opřel

závěr, podle něhož pravomocným zápisem dochází nejenom ke změně ve stavu zapsaném v obchodním rejstříku, ale zároveň ke změně skutečného stavu, a uzavřel, že jakmile rejstříkový soud návrhu vyhověl, zvýšení základního kapitálu do obchodního rejstříku zapsal a jeho rozhodnutí o zápisu nabylo právní moci, nelze již toto rozhodnutí přezkoumávat, a potažmo ani rozhodnutí valné hromady, na jejímž základě byl zápis proveden.

Proti rozhodnutí odvolacího soudu podala navrhovatelka dovolání.

Přípustnost dovolání opírá o ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) občanského soudního řádu (dále jen „o. s. ř.“). Zásadní právní význam přisuzuje otázce, zda lze po zápisu nové výše základního kapitálu do obchodního rejstříku rozhodnout v řízení podle § 183 obch. zák. o neplatnosti usnesení, na jehož základě ke zvýšení základního kapitálu došlo. Namítá, že právní závěr odvolacího soudu k této otázce není správný, když z žádného ustanovení obchodního zákoníku takový závěr nevyplývá. Dovolatelka vyslovuje názor, že důvody, pro které soud nevysloví neplatnost usnesení valné hromady, taxativně vypočítává ustanovení § 131 odst. 3 obch. zák., z nichž ale v posuzovaném případě žádný nenastal. Nehledě na to, že soud musí vždy nejprve zkoumat, zda došlo k porušení práva, a teprve poté učinit závěr, zda je dána překážka vyslovení neplatnosti usnesení valné hromady. Odvolací soud takto nepostupoval. Pouhým konstatováním, že po zápisu zvýšení základního kapitálu do obchodního rejstříku již nemůže přezkoumat zákonnost usnesení valné hromady, na jehož základě ke zvýšení došlo, dle názoru dovolatelky odvolací soud dovolatelce odepřel spravedlnost a rozhodl v příkrém rozporu s jejími právy zakotvenými v čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod.

Dále pak dovolatelka poukazuje na řadu okolností, které dle jejího přesvědčení způsobují neplatnost napadeného usnesení valné hromady. Základní důvod neplatnosti spatřuje v tom, že usnesení bylo přijato hlasy majoritního akcionáře K. b., s. p. ú., který přitom nemohl vykonávat hlasovací práva pro obcházení ustanovení § 186c odst. 2 písm. b) obch. zák. Valná hromada sice nerozhodovala o jeho nepeněžitém vkladu (pohledávce za společností), když v době konání valné hromady byla majitelem pohledávky společnost K., akciová společnost, B. (nyní P. C. a. s.), majoritní akcionář K. b., s. p. ú. (postupitel) však na společnost K., akciová společnost, B. (postupník), tuto pohledávku převedl pouhé čtyři dny před konáním valné hromady (dne 8. června 2000), postupník byl společností jednajícím s postupitelem ve shodě (byl jím ovládaný), úplatu za postoupenou pohledávkou hradil z prostředků získaných od postupitele a bezprostředně poté, co v rámci zvýšení základního kapitálu nabyl akcie společnosti, je převedl postupiteli. Celá transakce měla být takto předem popsána ve vládním usnesení č. 497 ze dne 15. května 2000 o dalším postupu stabilizace společnosti a výběru jejího strategického partnera. V podrobnostech dovolatelka odkazuje na svá předchozí podání učiněná v řízení.

Ze všech uváděných důvodů dovolatelka navrhuje, aby Nejvyšší soud připustil dovolání, rozhodnutí odvolacího soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Dovolání je přípustné a je i důvodné.

Předpokladem přípustnosti dovolání podle § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. je závěr Nejvyššího soudu o tom, že rozhodnutí odvolacího soudu nebo některá v něm řešená právní otázka mají zásadní význam po právní stránce. O rozhodnutí odvolacího soudu, které má po právní stránce zásadní význam, jde zejména tehdy, řeší-li právní otázku, která v rozhodování Nejvyššího soudu dosud nebyla vyřešena nebo která je odvolacími soudy nebo Nejvyšším soudem rozhodována rozdílně, anebo řeší-li právní otázku v rozporu s hmotným právem (ustanovení § 237 odst. 3 o. s. ř.). Z ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. vyplývá, že rozhodnutí odvolacího soudu má zásadní právní význam pouze tehdy, je-li v něm řešena otázka, která má zásadní právní význam nejen pro rozhodnutí konkrétní věci (v jednotlivém případě), ale z hlediska rozhodovací činnosti soudů vůbec (pro jejich judikaturu).

Odvolací soud založil své rozhodnutí na úvaze, že po zápisu zvýšení (a následného snížení) základního kapitálu do obchodního rejstříku, nelze ani v řízení podle ustanovení § 183 ve spojení s § 131 obch. zák. přezkoumávat platnost usnesení valné hromady, na jehož základě byl zápis proveden. Tato otázka má ve shora uvedeném smyslu judikatorní přesah a Nejvyšší soud se jí dosud nezabýval; dovolání je tudíž v tomto rozsahu přípustné.

Dovolatelce je nutno přisvědčit v tom, že případy, ve kterých soud neplatnost usnesení valné hromady nevysloví, taxativně vymezuje ustanovení § 131 odst. 3 obch. zák., ve znění účinném od 1. ledna 2001 (ve vztahu k akciové společnosti tyto důvody dále rozvádí § 183 odst. 2 obch. zák.), které se podle ustanovení části sedmé, článku VIII, bodu 17, vztahuje i na projednávanou věc. Samotný zápis zvýšení (či snížení) základního kapitálu do obchodního rejstříku mezi těmito důvody obsažen není.

Argumentace odvolacího soudu, že vyslovení neplatnosti usnesení valné hromady brání konstitutivní povaha zápisu skutečnosti vycházející z takového usnesení do obchodního rejstříku, nemá oporu v platném právu. Nemožnost přezkoumání rozhodnutí valné hromady zakládajícího skutečnost, jejíž zápis do obchodního rejstříku má konstitutivní povahu, stanoví obchodní zákoník pouze v případech vypočtených v ustanovení § 131 odst. 3 písm. c) (zápis fúze, převodu obchodního jmění, rozdělení nebo změny právní formy). Vzhledem k tomu, že tyto zápisy se přímo dotýkají existence obchodní společnosti, je u nich dán natolik intenzivní zájem na jejich stabilitě, že zákonodárce vyloučil průlom do právního stavu založeného zápisem do obchodního rejstříku, i kdyby usnesení valné hromady, na jejichž základě k nim došlo, trpělo sebevětšími vadami. Jedná se však o výjimku z pravidla, které jinak přiznává oprávněným osobám ochranu před rozhodnutím valné hromady trpícím některou z vad uvedených v § 131 odst. 1 obch. zák. Ve všech ostatních případech (není-li dán jiný důvod bránící vyslovení neplatnosti - viz níže) je nutno dát přednost této ochraně a v rámci řízení podle § 131 ve spojení s § 183 obch. zák. připustit možnost zrušení (byť i konstitutivních) zápisů do obchodního rejstříku, k nimž došlo na základě nezákonných usnesení valné hromady. To se týká nejen zápisu zvýšení či snížení základního kapitálu do obchodního rejstříku, ale i zápisu dalších skutečností, jež mají konstitutivní povahu. Výklad zastávaný odvolacím soudem by okruh případů, v nichž není možné vyslovit neplatnost usnesení valné hromady, nepřipustným způsobem rozšířil. Při takovém výkladu by ostatně bylo zbytečné specifikovat v ustanovení § 131 odst. 3 písm. c) obch. zák. jednotlivé případy zápisů bránících vyslovení neplatnosti usnesení valné hromady, když i ony mají konstitutivní význam, bylo by tudíž možné vystačit se zásadou vyslovenou odvolacím soudem.

Nejvyšší soud k tomu nicméně podotýká, že není vyloučeno, aby vyslovení neplatnosti usnesení, kterým valná hromada rozhodla o zvýšení základního kapitálu, po zápisu zvýšení do obchodního rejstříku bránily jiné okolnosti předvídané v ustanovení § 131 odst. 3 obch. zák. Takovou okolností by mohl být např. podstatný zásah do práv získaných v dobré víře třetími osobami ve smyslu § 131 odst. 3 písm. b) obch. zák. (pokud by např. třetí osoba, která se nepodílela na zvýšení základního kapitálu a nevěděla, za jakých okolností bylo usnesení přijato, v dobré víře nabyla akcie emitované společností na základě tohoto zvýšení). Odvolací soud se však těmito důvody nezabýval a ze spisu se nepodávají, Nejvyšší soud se jimi tudíž také zabývat nemůže.

Pro úplnost Nejvyšší soud dodává, že v rozhodnutí ze dne 27. dubna 2005, sp. zn. 29 Odo 540/2004, dospěl k názoru, podle něhož pokud již rozhodnutí valné hromady založilo nevratné právní účinky (např. usnesení o zvýšení základního kapitálu, bylo-li již zapsáno do obchodního rejstříku), není možné je zrušit. Tento závěr však Nejvyšší soud učinil ve vztahu k působnosti valné hromady revokovat své předchozí usnesení, nikoliv k možnosti soudu vyslovit neplatnost usnesení valné hromady v řízení podle § 131 ve spojení s § 183 obch. zák. Závěry obou rozhodnutí tak nejsou ve vzájemném rozporu.

Protože rozhodnutí odvolacího soudu není správné, Nejvyšší soud, aniž ve věci nařizoval jednání, je

podle ustanovení § 243b odst. 2, věty za středníkem, o. s. ř. zrušil.

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Likvidace dědictví](#)
- [Jistota](#)
- [Insolvenční řízení](#)
- [Exekuce](#)
- [Započtení](#)
- [Reorganizace](#)
- [Soudní poplatky \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Spotřebitel \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Správa společné věci \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Správní řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Vylučovací žaloba \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)